

ДІЯЛЬНІСТЬ РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ ВИХОВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ З ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ КАР'ЄРНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

У статті наголошується на необхідності розроблення та впровадження ефективних технологій формування кар'єрної спрямованості учнів, що є важливим завданням сучасної освіти, яке сприяє не лише розвиткові конкретних навичок і знань, але й створює умови для гармонійного розвитку зростаючої особистості.

Ключові слова: *учні, формування, профорієнтаційна технологія, кар'єрна спрямованість, профільне навчання.*

Забезпечення професійного самовизначення випускників закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) є одним із ключових аспектів, які потребують уваги в контексті реформи НУШ. Особливо важливим є формування кар'єрної спрямованості учнів, що має відбуватися на етапі старшої профільної школи. Для досягнення цієї мети необхідно враховувати сучасні підходи до професійного самовизначення особистості, зміни на ринку праці та індивідуальні особливості учнів.

Загальна мета цього процесу полягає в тому, щоб кожен випускник ЗЗСО мав достатньо інформації та навичок для прийняття свідомого рішення щодо своєї майбутньої кар'єри й пошуку місця в сучасному суспільстві.

Метою статті є розгляд аспектів впровадження у ЗЗСО профорієнтаційних технологій формування в учнів кар'єрної спрямованості.

Розроблення технології формування кар'єрної спрямованості в учнів ЗЗСО в контексті профільного навчання є важливим кроком для підготовки учнівської молоді до свідомого вибору майбутнього професійного шляху.

Результати констатувального експерименту, проведеного співробітниками лабораторії виховання готовності до ринку праці Інституту проблем виховання НАПН України 2023 р. за темою «Формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи», засвідчили необхідність розроблення профорієнтаційної технології формування в учнів ЗЗСО кар'єрної спрямованості в умовах профільного навчання. Складовою частиною змісту такої технології має бути

інформація про зміст, структуру й вимоги кожного напрямку профільного навчання, а також можливі напрями продовження освіти та поглиблення знань про характер праці в різних професійних сферах є важливою для учнів під час вибору свого майбутнього шляху. Крім того, вона може включати етапи активної взаємодії з роботодавцями, проведення практик і стажувань, а також використання сучасних інформаційних технологій для доступу до відповідних інформаційних ресурсів.

Але завжди важливим питанням є визначення суб'єкта діяльності, чинників, які спонукатимуть до її здійснення.

На нашу думку, одним з можливих осередків для забезпечення діяльності суб'єктів профорієнтаційної діяльності є створення ресурсних центрів виховних технологій в освітніх закладах, одним з аспектів функціонування яких може бути впровадження профорієнтаційної технології формування кар'єрної спрямованості учнів, особливо в умовах профільного навчання.

Окреслимо деякі можливі функції та завдання таких центрів у контексті нашої теми:

1. Розроблення нового та акумуляції вже наявного контенту, що включає профорієнтаційні елементи навчальних занять, виховних заходів, презентаційних матеріалів закладів освіти різного типу тощо.

2. Створення дата-баз, що передбачає збір інформації про різні професії, заклади освіти, можливості продовження освіти й характер праці в різних сферах, актуальні тенденції розвитку ринку праці.

3. Забезпечення зовнішньої комунікації, наприклад, організація профорієнтаційних екскурсій до різних установ і підприємств для ознайомлення з різними професіями й умовами праці, а також зустрічей з представниками освітніх закладів, підприємств, що зокрема може за певних умов забезпечити проведення профорієнтаційних проб.

4. Проведення профорієнтаційних заходів, зокрема організація зустрічей і бесід з випускниками закладу освіти, участь у проектах щодо вивчення світу професій, проведення наскрізних навчальних занять з елементами

профорієнтаційної спрямованості тощо [3].

Таким чином, створення таких центрів створює умови для інтеграції освітньої діяльності з профорієнтаційною, що сприяє розвитку учнів та їхній підготовці до побудови майбутньої кар'єри.

Важливим аспектом діяльності ресурсних центрів виховних технологій може також бути забезпечення формування готовності учнів до сприйняття виховних впливів і правильного реагування на них.

Визначимо кілька можливих шляхів досягнення цієї мети:

1. Спрямованість взаємодії суб'єктів профорієнтаційної діяльності на перспективу, що передбачає розроблення програм і методик розвитку креативних здібностей учнів, а також визначення напрямів профорієнтаційної діяльності відповідно до їхніх здібностей.

2. Програмно-цільовий педагогічний вплив. Розроблення програм дій, спрямованих на досягнення певних особистісних утворень учнів з урахуванням їхніх потреб та індивідуальних особливостей.

3. Забезпечення творчої самодіяльності. Створення умов для розвитку творчості учнів шляхом проведення творчих майстерень, проєктів, роботи над інтерактивними завданнями тощо.

4. Орієнтація на виховання успіхом. Створення умов, що сприяють успіхові учнів у їхній діяльності, що дозволяє підвищити віру в себе та мотивацію до досягнення успіхів.

Ці підходи дозволять створити сприятливі умови для формування готовності учнів до прийняття виховних впливів та розвитку їхніх особистісних якостей, а сам ресурсний центр може стати осередком реалізації виховної діяльності освітнього закладу [1].

Якщо розглядати аспект профорієнтаційної діяльності ресурсного центру виховних технологій, то вважаємо, що вона має відповідати базовій формулі цілісної професійної орієнтації, яка визначена в матеріалах «Професійна орієнтація у Новій українській школі» [4], забезпечувати організацію, координацію та впровадження всіх елементів цієї формули:

1. Наскрізна професійна орієнтація, яка означає, що професійна орієнтація має бути інтегрована у всі аспекти навчання й виховання учнів. Ресурсний центр має сприяти цьому, забезпечуючи доступ учнів до інформації про різноманітні професії та ринок праці на всіх етапах навчання.

Включення матеріалів профорієнтаційного спрямування в зміст освітнього процесу є ключовим елементом наскрізної професійної орієнтації. Це дозволяє учням усвідомити зв'язок між навчальними предметами та конкретними професійними сферами діяльності, а також ознайомитися з різноманітними професіями, спеціальностями та їхнім місцем на ринку праці. Такий підхід спонукає учнів до більш обдуманих та обґрунтованих виборів у майбутньому.

2. Профорієнтаційні курси, а саме ресурсний центр може організувати та проводити профорієнтаційні курси для учнів, які допоможуть їм краще зрозуміти свої інтереси, здібності й можливості у виборі професії.

На базовому рівні школи такі курси можуть бути спрямовані на допомогу учням у свідомому виборі профілю навчання в старшій школі. Ці курси мають допомагати учням зрозуміти їхні сильні сторони, інтереси та здібності, щоб вони могли обрати напрям навчання, який найбільше відповідає їхнім потребам і цілям.

На рівні старшої профільної освіти профорієнтаційні курси можуть бути більш спеціалізованими й орієнтованими на конкретні професійні сфери. Вони мають допомагати учням зрозуміти особливості різних професій, їхні можливості й перспективи розвитку. Такі курси можуть стати основою для формування кар'єрної спрямованості та допомогти учням визначити свої майбутні професійні шляхи.

3. Сприяння організації практики та волонтерської діяльності для учнів у різних сферах професійної діяльності, щоб вони мали можливість отримати практичний досвід та ознайомитися з реальною робочою обстановкою.

Усі ці заходи спрямовані на те, щоб допомогти учням усвідомити свої інтереси, здібності й можливості на ринку праці, тим самим сприяючи їхньому

кар'єрному розвитку та успіху [5].

Крім того, може бути забезпечено організацію професійних проб, що надасть учням можливість практично випробувати себе в різних професійних сферах та з'ясувати, які аспекти конкретної професії їх найбільше цікавлять.

Розглянемо кілька ключових переваг організації професійних проб:

1. Моделювання професійних дій, під час здійснення яких учні отримують можливість випробувати себе у виконанні конкретних завдань і дій, характерних для певної професійної сфери. Це допомагає їм краще зрозуміти, чи відповідає ця сфера їхнім інтересам і здібностям.

2. Проведення професійних проб дозволяє учням отримати уявлення про реальні умови й особливості роботи у вибраній професії. Вони можуть оцінити, чи вони готові працювати в таких умовах і чи задовольняє їх ця робота.

3. Учні мають можливість визначити свої сильні і слабкі сторони у виконанні певних професійних завдань. Це допомагає їм краще зрозуміти, які навички їм потрібно поліпшити для успішної кар'єри у вибраній сфері.

4. Проведення професійних проб допомагає учням зрозуміти, чи відповідає обрана професія їхнім особистим цілям та інтересам. Вони можуть визначити, які компетенції їм потрібно розвивати для досягнення успіху в цій сфері [4].

Таким чином, ресурсний центр освітніх технологій має стати основним місцем, де збирається, систематизується та надається інформація щодо професійної орієнтації учнів, а також, де організовуються різноманітні заходи з цієї тематики. Такий центр може стати ключовим інструментом у формуванні готовності учнів до обґрунтованого вибору професійного шляху й успішного вступу на ринок праці.

Ефективна взаємодія між усіма зацікавленими сторонами є ключовим фактором для успішної роботи центру, що вимагає спільних зусиль та координації дій для досягнення спільних цілей суб'єктів профорієнтаційної діяльності.

Ось деякі аспекти, які можуть забезпечити ефективну взаємодію між

ними:

- координація та співпраця, що передбачає організацію зустрічей, робочих груп і консультацій між керівниками закладів освіти, учителями, батьками, представниками громадських організацій, сприятиме обміну ідеями, вирішенню проблем і спільному прийняттю рішень, залучення експертів з освіти й суміжних галузей, що може допомогти уникнути проблем та надати цінні поради для вдосконалення процесу;

- комунікація, яка є важливою для розуміння потреб та очікувань кожної сторони, забезпечує відкритий і прозорий обмін інформацією, сприяє покращенню взаєморозуміння, що включає залучення батьків учнів, з огляду на важливість їхнього розуміння й підтримки для успішної діяльності центру;

- підтримка педагогічних працівників які відіграють ключову роль у роботі центру, тому важливо забезпечити їх ресурсами для успішної роботи, ефективним інструментарієм, який зокрема містить методичні матеріали, програми тощо [3].

Висновки. Важливість забезпечення процесу формування кар'єрної спрямованості учнів ЗЗСО в контексті реформи НУШ зумовлена ще тим, що це не лише допомагає учнівській молоді краще зрозуміти себе та свої можливості, але і робить їхній вибір професії більш обдуманим і обґрунтованим.

З формуванням кар'єрної спрямованості пов'язана низка важливих аспектів, що мають велике значення для подальшого успішного розвитку молоді людини. Серед них – самовизначення особистості, збільшення рівня готовності до вибору професії, обґрунтованість цього вибору, а також зменшення ризику невдачі в майбутньому.

Важливою складовою цього процесу є не лише використання інноваційних підходів у навчанні, а й налагодження ефективної взаємодії між усіма учасниками профорієнтаційної діяльності. Саме такий комплексний підхід дозволяє створити сприятливі умови для кращого розуміння учнями своїх індивідуальних потреб і можливостей та забезпечує їм можливість зробити обдуманий і успішний вибір професії.

Отже, розроблення та впровадження ефективних методик і технологій формування кар'єрної спрямованості учнів є важливим завданням сучасної освіти, яке сприяє не лише розвиткові конкретних навичок і знань, але й створює умови для гармонійного розвитку зростаючої особистості.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Особистість у сьайві духовності: монографія. Київ - Чернівці: «Букрек», 2021. 244 с.
2. Морін О. Л. Результати констатувального експерименту по формуванню в учнів ЗЗСО кар'єрної спрямованості. Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23 листопада 2023 р.). Івано-Франківськ: «НАІР», 2023. С. 181-186..
3. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи. Проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с.
4. Професійна орієнтація у Новій українській школі. Матеріали Програми ЄС «“EU4Skills”»: кращі навички для сучасної України». 2020. 36 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/konczepczziya-profori %D1 %94ntaczii %CC %88-dlya-gromadskogo-obgovorennya-16_12_20-.pdf (дата звернення: 03.04.2024)
5. Форми і методи формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності: методичні рекомендації / З. В. Охріменко, О. Л. Морін, А. М. Шевенко, Г. Р. Вороніна; за ред. З. В. Охріменко. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 90 с.

В.Б. Нечерда, К.М. Рибачок, м. Київ

ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ КВЕСТУ

Авторки розглядають квест як ефективну інноваційну педагогічну технологію, висвітлюють його основні ознаки та підтверджують доцільність його застосування з огляду на проблемні сфери в розвитку стресостійкості учнів старших класів. У центрі уваги дослідниць особливості впровадження квесту «Стресостійкість – запорука успіху» в освітній процес експериментальних закладів загальної середньої освіти, його завдання, структура і результати.

Ключові слова: *стресостійкість, стрес, старшокласник, гра, емоції, успішність.*

Сучасне динамічне життя з його змінами і кризами в усіх сферах сповнене різноманітними переживаннями й шоківими ситуаціями. Водночас стрес став незмінним супутником наших громадян через умови воєнного стану. Академік І. Бех зауважує, що «реалії життя кожної без будь-якого винятку особистості такі, що вони несуть для неї певні як фізично-біологічні, так і штучно створені людством, зокрема ЗМІ, небезпеки у їх особистісно деструктивному варіанті. Вона мусить їм протистояти, не втрачаючи своїх